

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kam meri boj zoper kat. cerkev?

Ni nam treba še le dokazovati, da je dan-
dnešnji boj zoper katoličanstvo in posebno
še zoper glavarja kat. cerkve precej splošen,
da se vsa politika evropskih vlad suče okoli pra-
šanja: ali za ali zoper kat. cerkev. Nijeden ra-
zumen človek tudi ne dvomi o tem, da je jedro
naših domačih preprirov v tem: ali za ali pa
zoper kat. cerkev. Mogoče, da marsikdo bolj
na površju stoji ter misli, da gre za kake „sta-
novske“ koristi, ali — kakor je dr. Vošnjak lani
o binškoških svojim volilec v Gornjem gradu raz-
ložiti blagovolil — da gre le za to, da se —
nekterim bolj plačanim župnikom nekaj vzame, naj
bi slabije plačani na boljsem bili; pa vse to je
prav površen razsodek o silnem boju, ki dan de-
nešnji duhove loči v katoličane in liberalce.

Ko bi se posrečilo, vsaj razumnišim sloven-
skim narodnjakom oči odpreti, da spoznajo zvi-
jačnost, po kateri se je sovraštvo proti kat. cer-
kvi vnelo in se neprestano podžiga, in pa pogubni
namen, ki se hoče doseči, bilo bi mahoma
vsega razpora v domačem hramu konec in ojačili
bi se k složnemu postopanju ob prihodnjih volitvah.
To pospešiti, je namen tega spisa, ki je deloma
posnet iz jako dobre, ravno izišle knjižice: „Die
kath. Landbevölkerung und das Wahlrecht“ od
vrlega moža R. v Celovcu.

Zvijačnost, lažnjivost je vedno zaveznica ti-
stih bila, ki so se v boj zoper kat. cerkev spuščali.
Kjer pravega uzroka za krivično početje ni, se
najde pretveza, s katero silovitnež svoje krivice
zakriva. Taka je tudi v sedanjem, od Bismarka
vpihanem boju proti kat. cerkvi, in žalostno je le,
da se jih tudi na slovenski zemlji mnogo najde,
ki sedajo Bismarku na limanice in verujejo nje-
govim zvijaškimi pretvezam.

Bismark trobi v svet in vse, kar hoče po
vsakej ceni liberal biti, mu veruje, da sega kat.
cerkev po posvjetnej oblasti. To je gola
laž, resnica pa je, da dela posvjetna oblast na
to, da se kat. cerkvi vsa svoboda vzame, se pod-

vrže neomejeni „državni“ oblasti ter postane dekla
vsemogočne države. Dela se na to, da se duševna,
svobodna zveza papeža, škofov in duhovnikov
s katoliškim ljudstvom pri zvrševanju njih službe
moti, samostalna pastirska služba nemogoča
stori, še celó, kakor na Pruskem in Švicarskem,
duhovnikom prepoveda, sv. mešo služiti, spovedo-
vati in svete sakramente deliti. Na to gre, da se
cerkvi Kristusovi vodstvo duš vzame, da se ka-
toličani z dušo in telesom podvržejo „pravni državi“
(Rechtsstaat), to je — parlamentarni večini, ki
ima kormilo v rokah.

Silovitosti proti kat. cerki zakriva Bism. z
nastavki (Schlagwörter), da je „nezmotljivost pa-
peževa državam nevarna“, da so „katoličani izda-
jalci“ (Reichsfeinde), „škofi in duhovniki pa pun-
tarji proti državni oblasti“. To prežvekavajo eno-
glasno vsi liberalni listi in — njih lahkoverni, zares
prav slaboumni bralci.

Nezmotljivost papeževa nema s političnimi in
državnimi rečmi nič opraviti, ona obsega le verske
in krščansko-nravne zadeve, vero in veri primerno
življenje katoličanov. Da je glavar kat. cerkve v
teh rečeh nezmotljiv, vedó katoličani že od za-
četka kat. cerkve. Zares bi bil Gospod in Zve-
ličar slabo poskrbel svoji sv. cerkvi, ko bi jej ne
bil dal višje veljave kakor je človeška. Kam
bi prišel svet, ko bi ne bilo veljavnega čuvaja
in sodnika v stvarih, ki zadevajo večni blagor
vernikov! Glej luteranstvo sedanjega časa!
Že iz začetka razkosano v razne stranke obsega
zdaj zaveten popolnih brezvercev neštevilne ločine
(sekte), ki so si v bistvenih rečeh v nasprotju.
Komaj dva pastorja se ujemata v tem, kaj da je
pravi evangelski nauk. — Poglej rusko-grško
razkolništvo! Nja zgodovina šteje zdaj nad
200 ločin životorečih kot nova razkolniška društva,
v tem ko se je ruske „inteligencije“ lotila ničav-
nost (nihilizem), to je rudečkarska zadruga, ki si
je — v popolnem brezverstvu — namen postavila:
zatreti ves obstoječi red človeške družbe — uple-
niti bogatinom premoženje in ga med sebo razde-

liti. Tudi napad na cesarja Aleksandra II., dne 4. apr. 1866, je prišel iz te grozovite zadrage.

Tudi Bismark ima v svoji domačiji vse polno tacih rudečkarških capinov, in ves svet ve, da preti ravno od te brezverske, demokratične strani Evropi največa nevarnost, ne pa — od papeževe nezmotljivosti! — Da bi pa pravoverni kristijani pri toliki slabosti človeškega uma in pri toliki nestanovitnosti človeških misli in nazorov v verske zmote ne zabredli in si zveličanja ne zapravili, ustanovil je Zveličar v svoji cerkvi v prid tako potrebne edinosti nezmotljivo učeništvo, ki govori in uči v cerkvenih zborih ali pa, če zbor skupaj ni, po njem, ki zastopa vesoljno cerkev, namreč po vidnem poglavarju alj papežu. Njemu velja obljuba Gospodova, da se pri njem vera omajala ne bode (Luk. 22, 32.), to je: da bode podpiran po sv. Duhu, pravi nauk krščanstva vedno hranjeval in učil. To je rečeno bilo tedaj, ko je Gospod svoji cerkvi uredbo alj ustavo dal, in ne še le za čas poslednjega cerkvenega zbora, ki je le izrekel, kar je od začetka cerkve znano bilo in veljalo. Kdor v tej določbi, ki je prav v sedanjem času splošnjega razdevanja pravnih načel neizmerne važnosti, kaj druga išče, goljufa sam sebe in druge, naj pa tudi pomisli nasledkov, ki izvirajo zá-nj iz upora proti glavarju kat. cerkve.

Od Kristusa ustanovljena cerkev uči in bo vedno učila besedo Gospodovo: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, Bogu pa, kar je božjega!“ Nasilniki pa delajo „postave“, vsled kterih se pravi red prebrača in bi naj veljalo: Dajte cesarju — ali pa parlamentarni večini državnih zborov, kar je božjega! Liberalci imajo vedno cesarja alj kralja na jeziku, mislijo pa le na sebe. Oni hočejo neomejeno oblast imeti, da zamorejo dajati postave, kterim bi se naj katoličani in cerkev sama brez ugovora podvrgla, dasi „postave“ vspešno delovanje cerkve na vseh straneh overajo.

Končni namen liberalizma pa je, polagoma osnovati ljudovlade (republike) brez Boga in cerkve, kakoršnih si framasoni želé. Pot do tega je: pred vsem veljavo kat. cerkve spodkopati, neverstvo povsod zasejati in pospeševati; ko bodo národi se navadili božjo veljavo cerkve zasmehovati, bodo zasmehovali tudi cesarsko alj kraljevo veljavo „po božjej milosti“, in po tem ne bo težko zvrniti tudi cesarske in kraljeve prestole. Da se pa to začasno zakriva in cerkvi sovražne „postave“ dosežejo, poslužuje se liberalizem, kakor mu bolj sodi, danas lepih besed o zvestobi do vladarjev, jutre o neškodljivosti cerkvi nasprotnih postav; če bi pa vladarji omahovali, požene se strah pred prekucijami! — Da je vse to zvičajnost, je jasno kot beli dan; kajti liberalizem, to je nezvestoba proti Bogu in cerkvi, v nevarnih, odločilnih časih tudi zvestobo do vladarjev na klin obesi; nasproti pa cerkev katoličanom upor proti postavnim oblastim prepoveduje.

Dosti bodi! Ob koncu le izrekamo željo in

prošnjo, naj vendar razumni narodnjaki vse te reči dobro premislijo. Spoznali bodo, da je ni večje bedarije od te, da nekteri Slovenci pruskemu liberalizmu na limanice sedajo in v domovini razpor delajo!

Gospodarske stvari.

Prva občna zavarovalna banka „Slovenija“ v Ljubljani.

P. T. delničarjem banke „Slovenije!“

Z naznanilom od 16. novembra 1874 je bil odločen zadnji obrok za prvo 15procentno vplačilo od občenega zbora določenega delniškega doplačila. Več delničarjev pa še ni doplačalo. Opravilni svét je sicer po §. 7 pravil in vsled §. 221 k. p. opravičen, tem delničarjem njih vdeležilno pravico kot zapadeno naznaniti, vendar pa se ne šteje k temu zavezanega, torej je bilo v seji 3. tega meseca sklenjeno, da se naj tem delničarjem končni obrok za prvo vplačilo še podaljša

do konca februarja tega leta,

s pristavkom pa, da po preteklem tem končnem obroku se bode brez prizanašanja zapadenje pravice izreklo tistim, kteri ne bodo doplačali.

Za tiste delničarje, ki so prvi oddelek po 15 glđ. na medčasni delnični list izplačali, za drugi 20. decembra 1874 iztekli obrok v enakem znesku pa so s plačilom zastali, se gledé na §. 221 k. p. drugi obrok za vplačanje določi

do 4. februarja tega leta.

Vsled sklepa opravnega svéta 3. januarja t. l. se 1. januarja t. l. izplačljivi kupon ne izplačuje. —

V Ljubljani 4. jan. 1875.

Za opravljeni svét prve vesoljne zavarovalne banke „Slovenije“.

Vodstvo.

Lembaški panji ali koši.

IV.

V 1. števil. „Slov. Gosp.“ je bil narisan in opisan satovnik, v 2. in 3. pa stroj, po kterem se dajo enakomerni satovniki napravljati. Tem satovnikom primerno se potem tudi panji napravijo, vendar tako, da se satovniki dajo lepo vlagati in izjemati, panji razširjevati in zmanjševati, ter ob vsakem času do vsega satovja priti. Iz tako narjenega satovnika se da tudi strd po Hruškovem izmetalniku (Honig Entleerungsmaschine) lahko izmetati in satovje nepoškodovano spet porabiti.

Da pa čebele v takošnih satovnikih satovje pravilno delajo, je treba na zgornjo in srednjo deskico konce satovja kakih 0.040 Mm. dolge in 0.030 Mm. široke prilepliti, kar se lahko z gumi-jem ali razpuščenim voskom zgodi.

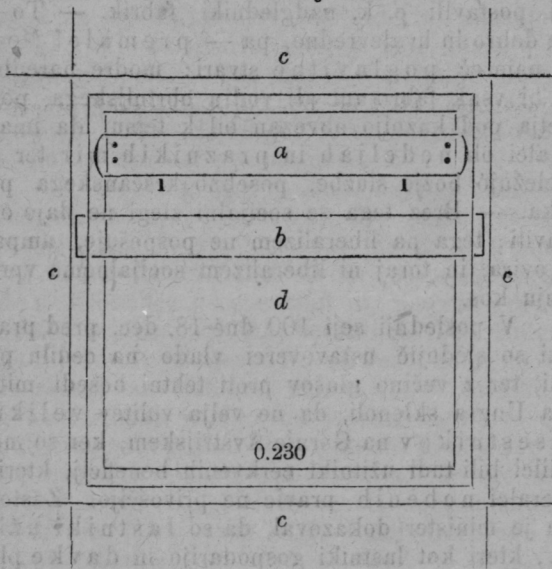
Kakošni koši ali panji so za umno čebelorejo najpripravniji?

Dober panj mora imeti te lastnosti: 1. Mora biti topel; zato pa so panji iz slame pleteni najboljše, in če se iz desek delajo, morajo biti deske saj 0.040 Mm. debele, ker so panji sicer premrzli in se tudi deske rade zveznejo in razpokajo. 2. Mora biti tako narejen, da se razširiti in zmanjšati da, ker sicer ni mogoče čebelam pomagati, kedar večega ali manjšega prostora potrebujejo. 3. Mora se dati odpreti od zgoraj, ali saj na zadnji strani, ker sicer se ne bi moglo satovje poljubno izjemati in tudi čebele ne pregledati. 4. Mora biti dzerdzoniziran, to je: mora imeti pregibljive satovnike, ker sicer se ne more s čebelami ravnati, kakor je treba. 5. Panj ne sme biti preširok, pa tudi ne previsok, ker sicer čebele satovja pravilno ne delajo, in se satovje rado lomi. Vsled satovnika v 1. števil. „Slov-Gosp.“ narisane je ležak od znotraj 0.236 Mm. širok, 0.305 Mm. visok in 0.570 Mm. globok ali dolg; tako ima 16 satovnikov prostora. Stojak pa naj bo saj tako dolg, da ima v njem 10 satovnikov prostora.

Satovniki se zamorejo po dolgem ali poprek obesiti, kakor komu bolj dopada.

Z ozirom na te pravila sledé tukaj obrisi in popis najpripravnih panjev:

A. Slamnjak.

Obris po merilu 0.010 Mm. = 0.050 Mm.

Slamnjak (Strohkorb) je okrogel slamnat panj ali koš, pleten iz 0.025 Mm. debele slame, od znotraj poprek 0.350 Mm. širok in 0.255 Mm. globok, z leseno naklado pokrit. Slamnjak je tedaj pleten kakor navadni slamnati okrogli panji, samo da je raven, to je: od spodaj in zgoraj enako širok, in na vrhu odprt. Tukaj se položi lesena naklada, ktera ima na štiri vogle izrezano luknjo za vlaganje pregibljivih satovnikov (glej obris d); ta luknja je 0.230 Mm. široka in toliko dolga, tedaj ravno štirivoglata.

Naklada pa se napravi iz dveh okroglih

okvirov ali rimov, ki so sestavljeni iz 0.025 Mm. debelih in po potrebi širokih desek tako, da okviri kakih 0.025 Mm. še črez panj segajo. Za polaganje satovnikov ima sprednji okvir, kateri se z lesenimi žreblji močno na panj pribije, ter od znotraj in zunaj s kitom zamaže, od znotraj na vseh štirih straneh za 0.010 Mm. široko in 0.017 Mm. visoko zarezo, kamor se satovniki obesijo (glej obris satovnika a). Na ta okvir se položi drugi, ki pa ima za 0.270 Mm. dolgo in 0.270 Mm. široko vrezano luknjo, v katero se položijo deskice 0.266 Mm. dolge, 0.025 Mm. široke in 0.007 Mm. debele, s katerimi so satovniki zakriti (glej obris deskice b). Ta okvir se na spodnjega z lesenimi žreblji trdno pribije in luknja zakrije s pokrivalom, ki je ob krajeh za 0.005 Mm. globoko in 0.015 Mm. široko zarezano, da se lepo luknji prilaga in koš hrmetično (tesno) zadela. Kdor pak hoče na vrhu čebele pitati, si naj da to pokrivalo iz dveh, enako širokih in dolgih kosov napraviti; pri pitanju se zadnji kos pokrivala odpre, deskice, ki satovnike pokrivajo, vzdignejo, in leseno koritice s stidjo na satovnike položi, zdaj pa spet s pokrivalom zapre, da je panj zakrit. Pokrivalo se na vseh straneh z vitali ali šravfi pritrdi.

Koritca ali kopanjke za pitanje čebel se napravijo iz 0.015 Mm. debele, 0.060 Mm. široke in 0.220 Mm. dolge deskice trdega lesa, ki se za 0.010 Mm. globoko izkopa ali izreže.

Od spodaj na prednji strani panja se zareže žrelo, 0.010 Mm. visoko in 0.060 Mm. široko za izletanje čebel. Od znotraj na štirih straneh naklade (glej obris c, c, c, c), se pribijejo mali satovniki po koncu, v ktere se prilepijo konci satovja, da čebele pravilno delajo. Koš se postavi na močno desko, in od znotraj in od zunaj s kitom zamaže.

Kit se napravi iz gruntne krajde (Grundkreide) in kleja, ki se na vodi prekuha in potem z gruntno krajdo premeša. Tokošen kit se na koš namazan vtrdi kot kamen.

Tako napravljeni slamnjaki so gotovo ročni in najcenejši panji, ker si jih vsak čebelar po zimi za toplo pečjo sedé in tobak puhajé lahko sam napravi. Lesene dele pa si da od mizarja enakomerno prirediti, in če ima stroj za izdelovanje satovnikov, ki je vsakemu umnemu čebelarju neobhodno potreben, si iz pripravnih deskic napravi satovnikov, kolikor se mu poljubi.

Slamnjak se da razširiti, če se pokrivalo od strani in nektare pokrivalne deskice vzdignejo ter iz slame pleten klobuk, ali pa lesena dzerdzonizirana naklada z malimi satovniki vložena črez luknjo položi. (Dalje prihodnjič.)

Varujte očesa.

Zdravo oko je velik dar božji; kdor ga ima, naj pazi, da ga ne zgubi. Očesu pa škoduje, če se na solncu ali pri mesečini bere ali šiva, tudi pri pol svitu ni dobro očesa z branjem napenjati. Kdor se po železnici vozi, naj pazi, da ob okó

ne pride. Ni davno, kar je neki mladeneč na Nemškem na vagonu pri odprtem oknu sedel pri nagli vožnji okolico ogledaval, zaradi nagle sape pa, ki mu je po očeh brila, popolnoma oslepel. Zgodi se tudi lahko, da kaka smet iz dimnika na parniku v oko pade ter ga poškoduje. Pozor tedaj, kdor se po železnici vozi! —

Pazite na petrolej!

Ni morebiti hiše na Slovenskem, kder se ne bi za svečavo petroleja posluževali, ker je najbolj po ceni, in daje lepo svetlo luč; pa tudi marsiktera nesreča se je že s tem oljem pripetila. Ako bi se vtgnil petrolej vneti, ko se je na pod ali obleko razlil, se ne da z vodo pogasiti, temoč je treba s prstjo ali pepelom ga zadušiti; obleka se naj hitro sleče ali iztrga. Sploh pa, kdor ima v večji meri hranjen petrolej in kdor ga prodaja, naj bo previden, da se mu ne vname. Najboljše shrambe so od hiš in drugih poslopij odstranjene p o d z e m e l j s k e zidanice kakor za smodnik.

Državni zbor.

V 98. seji so prišle na vrsto resolucije, ki so se med razgovorom o drž. proračunu bile predložile. Z večine so bile zavržene vse, ki so dišale po pravičnosti v katoliških alj narodnih zadevah. Tako predlog poslanca Ciencirole, da se naj v pripravnicah v Opavi in Tešini v dveh jezikih: poljskem in nemškem uči. Bolj ko je poslanec trdil, da se to zdaj ne godi, bolj sta ustavaka Demel in Sues (izrekaj Süß, sicer ti pride kaj druga z ust) trdila, da se uči v obeh jezikih. Naposled se pa Sues zakolobita, rekoč, da so šole z dvojnimi učnimi jeziki slaba naprava. Odbiti ste bile tudi resoluciji: Fischerjeva, da določujejo škofijstva, kdo zmed duhovnikov da je „podpore“ potreben; Pfügelnova, da se za popravo starodavne stolne cerkve v Solnogradu odloči enkrat za vselej 20.000 gld.

Sprejeta je bila resolucija, da se vžitnina za mesta predela, od kurjave pa prej ko mogoče celó odpravi; ravno tako resolucija, da se gozdne postave natanko pregledajo in primerne spremembe nasvetvajo. — Zares čudno pa je, da je odbor gledé resolucije Schöffelnove, da se sestavi komisija zvedencev, ki bi vinske gorice preiskavala, ali je kde trsna uš (phylloxera vastatrix), predlagal — prestopiti na dnevni red, t. j. o tej reči ne govoriti. In dasi je več govornikov ta nepričakovani predlog pobijalo, je vendar večina pri glasovanju prestop na dnevni red sklenila! In veste zakaj? Zato, ker je Schöffelnov predlog rahla nezaušna za ministra poljedelstva bila. — Ker so ustavaki v prejšnji seji posojilo za zemljišno odvezo na Kranjskem odbili, je odbor nasvetoval povišanje priklade k posrednim davkom od 10 na 20 procentov, kar je pravo rubljenje, ka-

kor je Dežman pokazal. In ta predlog je bil — sprejet. To sega očitno v pravice dež. zbora, ker le ta določuje, kako visok da naj bo davek za deželne potrebe.

V 99. seji je bil razgovor o prošnji demokratičnega društva „Volksstimme“ na Dunaju, ki tirja političnih pravic (zastopa v drž. zboru). Odbor je nasvetoval, vladi naročiti, da iz načelnikov bolnišnih blagajnic za obrtnike, ki se imajo po novi obrtnijski postavi osnovati, sestavi obrtnijske zbornice, ktere bi posredovale med vlado in obrtniki, ob enem pa tudi mirovne sodnije za delalce bile; volilne pravice pa, kakor jo imajo trgovske zbornice, ni predlagal odbor za obrtnijske zbornice. — Drug nasvèt je meril na to, da vlada vpelje nadglednike v fabrikah. — Predlog prvi zastran obrt. zbornic, toda brez političnih pravic, je bil sprejet; namesto drugega se je pa sprejel predlog žl. Maksa Kùbeka (z Moravskega), naročiti vladi, da se pri namenjeni prenapredbi obrtnijskega reda tudi na to ozir jemlje, da se otrokom, mladim ljudem in ženam čas za delo (v fabrikah) skrajša, po tovarnah in delalnicah gleda na to, kar je v zdravstvenem oziru potrebno, pri večjih obrtnijskih podvzetjih pa otrokom služabnikov in obrtnikov skrbi za šole. — Za vspešno zvrševanje taci postavnih določeb bi se naj postavili c. k. nadgledniki fabrik. — To je vse dobro in hvalevredno, pa — premalo! Menjka namreč poglobitne stvari: modre naredbe, da bi vsak fabrikant alj vodja obrtnijskega podvzetja pod kaznijo obvezan bil k temu, da imajo delalci ob nedeljah in praznikih mir ter se vdeležujo božje službe, posebno krščanskega poudka. — Brez tega se socialni zlegi ne dajo odpraviti; tega pa liberalizem ne pospešuje, ampak še ovira, in toraj ni liberalizem socialnemu vprašanju kos.

V poslednji seji 100 dné 18. dec. pred prazniki so slednjič ustavoverci vlado na cedilu pustili, ter z večino glasov proti tehtni besedi ministra Ungra sklenoli, da ne velja volitev velikih posestnikov na Gornje-Avstrijskem, ker so med volilci bili tudi užitniki cerkvenih beneficij, kterim liberalci nobenih pravic ne privoščijo. Zastonj jim je minister dokazoval, da so lastniki užitka, kteri kot lastniki gospodarijo in davke plačujejo; da jih tako juristi vsega sveta sodijo, — vse zastonj! liberalcem ni mogoče spoznati, da bi duhovnik kaj pravice v državi imel! Potem sklepu bi prav za prav bila morala vlada po ustavni šegi mahoma odstopiti; pa menda so si gospodje ekselence mislili: zaradi duhovnikom skrčenih pravic vendar ne bomo odstopili in so — ostali!

Ob koncu poročil naj pristavimo, da naši, po večini liberalni slov. poslanci pod Razlagovim vodstvom, niso ni trohice narodnih pravic slovenskemu narodu priborili. Močno so se zmotili mislé, da bodo liberalni ustavoverci bolj pravični proti Slovencem, če se jim slovenski poslanci

v liberalnem kožuhu pokažejo! Kdor je krivičen proti Bogu in nja sveti cerkvi, tudi národom pravičen ne bo. Kajti za manjše národe, kakor je slovenski, govori edino le božje pravó, po katerem smo, kar smo, in bi se morali v svoji národni posebnosti spoštovati, ker to božja in naravna pravica zahteva.

Dopisi.

Iz Maribora. (Okr. zastop in nja stroški.) Dné 14. t. m. imel je okr. zastop mariborski pod predsedstvom Seidl'na svojo skupščino, v ktorej so se stroški za tekoče leto potrdili. Stroški znašajo 41.114 gld., dohodki so postavljeni za 4780 gld., toraj manjka nad 36.600 gld. Da se ta malenkost dobi, sklenili so zastopniki okraja 16-percenten navrzek k direktnemu davku z vsemi prikladami vred. Ker snaša ta davek v okraju 226.624 gld., bo 16procentni navrzek ljudem iz žepov vzel 36.259 gld., zares grozno veliko, ako se primeri temu, kar okr. zastop opravi. Toda prvosednik g. Seidl je potolažil zastopnike s tem, da so lanske doklade za 3 procente več znašale!

Upravni stroški: za tajnika (400), stanovanje (377 gld. 40 kr.), kanclijo (180 gld.) potnina za oglednika cest (650 gld.) itd. znašajo nad 2000 gld.; za marib. mestne šole plačuje okraj 7200 gld., kar je pač preveč, ker imajo srenje na kmetih itak svoje lastne šole, za ktore okr. blagajnica 8663 gld. daje, toraj le nekaj več kot samo za mariborske mestne šole.

O cestah ne govorimo, kajti je obče znana reč, da pod upravo okr. zastopov vsako leto mnogo stanejo, pa so večjidel prav slabe. — Čudno pa je, da pri številu kakih 40 okr. zastopnikov nijeden iz okolice besede zinil ni, marveč govore in delajo vse gospodi mariborski; še bolj čudno je, da nijednemu teh gospodov na misel ne pride, da bi se računili za ljudstvo tudi v slov. časniku razglasili, ampak mislijo, da je zadosti, če to „marburgerca“ razglaša. Vse je, kakor bi bila slovenska okolica popolnoma otrpnila. Ni ga narodnjaka, ki bi se oglasil in rekel: mi smo še tu! — Tudi prav; naj vam le g. Seidl proračune dela, vi pa plačujte!

Od štajersko-hrvatske meje 18. pros. (Nesrečni dvalizem!) „To je sam vrag zmisli, da moram od vsakega časopisa, ki pride čez mejo iz Hrvatskega, še en krajcar plačati, ker pritisne poštar, preden ko časnik z rok da, marko za 1 kr. ná-nj, čeravno ima vsak hrvašk list po redu svojo poštno marko.“ — Tako je — in sicer po vsej pravici — godrnjal te dni naš listonoša, ko mi je prinesel s pošte novine, med kterimi je tudi list, ki v Zagrebu izhaja. Za vsak list tirja poleg ogerske poštne marke naša cislajtanska pošta še 1 kr. za svojo zeleno marko. Po kakej pravici? E, — pravijo — ogerske marke ne veljajo za

dežele takraj Litave! Zakaj ne? Vsaj je cesarska glava tudi na ogerski marki, ki vsled tega vendar neko vrednost ima. Dokler je Avstrija pod eno glavo, ne more takraj mlake Litave brez vrednosti biti, kar je onkraj mlake barem 1 krajcar vredno! Zakaj toraj še 1 krajcar plačevati, če list mlako Litavo alj Sotlo prekorači?

Dokler ima Avstrija še enega vladarja, čigar podoba je na markah takraj- in onkraj ogerske meje, mora se tudi vrednost marke po poštних uradih spoštovati kot marke za vso Avstrijo, za ktero znaša marka pri novinah 1 krajcar, bodi že rdeča ali zelena.

Odkritosrčno rečem, da mi je postopanje neogerskih poštних uradov neumljivo. Stvar pa ima prav neljubih praktičnih nasledkov. „Hrvatska lipa“, zabaven in poučen list, stane po pošti prejet 5 gld., kakor naznanja založnik g. Drag. Albrecht, tiskar v Zagrebu. List izhaja po enkrat na teden in je primerno plačan. Če pa mora naročnik takraj Sotle vsakokrat 1 kr. več plačati, stane ga list na leto 5 for. in 52 kr., kar je odveč. To prestraši marsikterega rodoljuba, in to tem bolj, ker listi lahko zaostajajo, če nema listonoša denarja ali volje, da liste na pošti odkupuje, in potem zopet svoje krajcarje iztirjava.

Po naših mislih bi se naj slavna hrvatska uredništva s poštними uredi dogovorila, da se sami prorazumé s takraj-litavskimi poštними uredi in jim dopovedó, da spada ogersko kraljestvo pod avstrijsko krono, da toraj ogerska krona — tudi na markah, isto vrednost ima kot avstrijska! Mar tudi na Hrvatskem 1 kr. več plačujete samo zato, ker časopis dolgočasno Sotlo prekorači? Je li Ogersko „inozemstvo“? Če je, — imel je moj listonoša prav, ko je rekel: „To je sam vrag zmisli!“

Izpod Pohorja. (Domoljubne želje.) Novo leto se je začelo, da bi le srečno bilo za našo dušo in telo. Začela se je tudi nabira udov za družbo Mohorsko. Res, da za denar huda pojde, pa vendar korajža velja! Od vrle, neutrudljive slov. duhovščine se nadjamo najkrepkejše podpore, da se bo vsaka hiša alj družina za društvo vpisala. V nekterih krajih še malo vedó za to družbo, drugi pa pravijo: Jaz teh bukev ne zastopim, ker je po hrvaško pisano! Jaz pa rečem: bolj pogosto ko bereš, bolj se boš privadil gladkega slov. jezika, v kterem te Hrvat, ti pa njega lahko razumiš. Tudi Nemci doma drugače govorijo, kakor je v bukvah; pa vendar niso tako abotni, da bi nad lepimi bukvami jezike brusili.

Koliko lepih, duševno koristnih podučnih, zabavnih bukev se za 1 gld. dobi! Družba že lahko letos 30.000 udov šteje, ako se količkaj po farah za društvenike skrbi. Neki poštenjak je v „Danici“ misel objavil, da bi „malo apologetiko“ Mohorska družba v drugem natisu na svitlo dala; tudi jaz sem teh misel, ker knjižica v lahko umevni besedi poglavitne resnice krščanstva lepo razlaga

in brani, bi toraj knjižica res zaslužila 2. natisa in še večjega razširjenja. Rodoljub.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dne 20. t. m. se je drž. zbor zopet zbral. Svet gleda hladno-krvno na nj. — Dne 18. t. m. se je prvokrat na Dunaju zbrala centralna komisija za vravnanje zemljišnega davka. Predsedoval je fin. minister Depretis, navzočih bilo je 29 udov. Fin. minister je izrekel, da je vladi edini namen najti pravo podlago, na kateri bi se zemljišni davek pravično dal razdeliti. Vprašanje pa je veliko, ali se bo taka podlaga našla? Pred vsem bi treba bilo takega državnega gospodarstva, ki bi porok bilo, da se bodo za naprej davki znižati dali. Dokler pa tega poročstva ni, in dokler vlada preboječe za večino v komisijonih skrbi, ostalo bo vse delo — fiškarno, t. j. gledalo se bo edino na to, da — državna blagajnica premalo ne dobi.

Svetli cesar se podajo skoro v Dalmacijo, da se sami prepričajo o stanju v deželi in po svojem vplivu popravijo škodo, katero je liberalna sistema tam kakor po drugod napravila. Tu sem spada zvršenje postave zastran deželne brambre. Liberalno „purgarsko“ ministerstvo (Giskra) je hotelo tudi v Dalmaciji po istem kopitu kakor po drugod deželno brambo osnovati, Bokelji so se pa vzdignili bili. Deželni predsednik, general pl. Rodič, je vse pripravil, da se utegne stvar pod vplivom cesarja z lepa poravnati.

Gornje-Avstrijsko. Odbor konservativnih volilcev gornje-avstr. velikega posestva je razglasil volilcem, da se naj volitve dne 30. jan. ne vdeležijo, ker je vlada edino le z ozirom na sklep drž. zbora dne 18. dec. p. l. 17 volilcev, užitnikov cerkvenih beneficij, z imenika zbrisala, preden je §. 9. dež. reda postavno preklican! Res čudno. V državnem zboru je minister Unger dokazoval, da se — po nanku najslavnejših juristov — omenjenim „lastnikom užitka“ volilna pravica vzeti ne more in ne sme, zdaj pa — gotovo v soglasju z vlado — dež. predsednik — to pravico kar prekriza!

Kranjsko. Ustavaški nemčurji so zmagali tudi v obrtnijskem oddelku pri volitvi v trgovinsko zbornico — po pritiskovanju vladinih organov. „Slovenec“ pritrjuje našemu poslednjemu članku, da je te zgube posredno najbolj kriva nesloga, po ščuvanju „Naroda“ vpihana, ter še pristavlja, da se je po vednem zasramovanju duhovščine od „Narodove“ strani ljudstvo zbegalo ter v zaupanju do narodne duhovščine omajalo, kar škoduje neizmerno narodnej stranki, katero so pri volitvah najbolj narodni duhovniki podpirali. Nezaupanje v domačih krajih, javno zasramovanje od mladoslovenske strani je premnogim ves pogum vzelo, da pusté vse politično delovanje! Tako je ljudstvo brez voditeljev, ker liberal-

cem še manj kot duhovnikom zaupa in nasledek je — razdor v narodni stranki!

Ogersko. Deakova, vladna stranka je v popolnem razpadu. Stvar je ta-le: Letošnji primanjkljaj v drž. proračunu znaša — na papirju, v resnici pa vsakdo vidi, da ga bo več — 25 milij. Minister Ghyczy je predlagal v fin. odboru, da se naj 12 milij. založi iz (že dovoljenega) posojila, 13 mil. pa iz novih davkov in priklad, večina fin. odbora je pa predloge odbila, dasi je poštenei Ghyczy celó svojo glavo zastavil, da pridejo z dolgov, če se nja nasvéti sprejmó. Ena in druga stranka se bojuje s povišanjem davka stopiti pred volilce ob bodočih volitvah, ker jim je poslanstvo ljubše kot — Ghyczy'jeva glava in tako je ubogi minister od lastne stranke zapuščen in hoče še poslednjo skušnjo poskusiti v zbornici sami, ki pa utegne prav to storiti, kar je fin. odbor.

Iz druge strani si pa koplje vlada sama svoj grob z neopravičenim postopanjem proti nemagjarskim narodnostim. Vzela je ravno Slovakom tretjo in poslednjo narodno gimnazijo v Turec — sv. Martinu, in je tudi „Matico slovaško“ od tod v Pešto pod vladine oči vzela. — Kaj posebno se Magjari z vsem tem oplemenili ne bodo, ker utegnejo Slovaki svojo mladež na česke gimnazije pošiljati, kar je še boljše, ker bo to nekdanjo edinost jezika med Čehi in Slovaki še bolj pospeševalo.

Vnanje države. Iz Rima. Papež so razpisali za letos jubilej alj sveto leto, ki se vsakih 25 let povrača. Vsled tega so preklicani odpustki, ki so se kakor za „sveto leto“ dovolili ob priliki vatikanskega cerkvenega zbora. Da se odpustkov, za vse leto razpisanih, vdeležiš, se obiščejo skoz 15 dni, zaporedoma alj s prenehleji, cerkve, ktere bodo preč. škofi za vsako škofijo določili, ter se opravijo pri obhodih navadne molitve za odpustke in sv. sakrament pokore in rešnjega telesa prejme.

Rusko. Mikalo bode naše bralce zvedeti, kakošen da je na Ruskem denarni stan. Pred vsem naj povemo, da imajo na Ruskem sicer državni zbor, ustava alj konstitucije (Verfassung) pa nemajo, kar pač nesreča za Rusijo ni, kar spričuje najbolj jasno — Avstrija, ki ima ustav (da izvoljenci ljudstva postave delajo in državne stroške dovoljuje), vrh tega še neposrednih volitev in deželne zbere in okrajne, srenske zastope za vsakovrstne zadeve, za navrhek še na cente svobode, — pa vendar pri vsem tem do sreče in miru priti ne moremo, ampak se vdiramo če dalje bolj v splošnjo revšino in razbrzdanost. — Tacega ustava na Ruskem ni, ampak imajo le počeniš od 1. jan. 1810 za cesarja Aleksandra državni zbor, kteremu predsedata cesar sam, ne pa kaki liberalen dr. Rechbauer, če je pa cesar zadržan, ga nadomestuje vrhovni državni tajnik. V državnem zboru so: polnoletni veliki knezi cesarjeviči, vsi ministri in — od cesarja v posvèt poklicani zaupniki ljudstva. — Državnemu

zboru se je predložil državni proračun za leto 1875. Steje se po rubljih, to je po srebrnem denarju, ki ima nad 1 gld. 50 kr. po našem denarju vrednosti. Državni dohodki znašajo 559 mil. in 300.000, stroški 552 mil. in 100.000 rubljev. Proti letu 1874 je za tekoče leto dohodkov, pa tudi v enaki meri stroškov več za 19 mil. in 500.000 rubljev. — Tako se že da gospodariti, in v vsem ogromnem cesarstvu utegne le prav malo kmetov in drugih biti, ki bi — gotovo le iz zanikarnosti — primorani bili prodati svoja posestva. — In pri nas?

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptuja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potna črtice.)

(Dalje.)

Pri Kotoribi je železen most prek Mure. Še nekoliko trenutkov in si v „Magyar orszagu“, in za mali četrt ure na prvi ogerski štaciji „Mura Keresztur“. — „Keresz“ bo menda križ. V magjarščini, ki je sedaj sicer precej v modi, vse mrholi slavjanskih besed, ktere so nekoliko drugače zasuknjene, pa vendar zvedenu na prvi hip svojo pravo slavjansko korenino pokažejo. Dva tihnika Magjar nikdar v eni slovki ne izgovarja, temuč glasnik vmes stavi, n. pr. slama = szalma, sraka = szarka, brat = barátom; tudi glasnike rad pači, n. pr. četrtek = csöröntötek, če se ne motim. *)

Od Pragerskega na južni železnici do Mura Keresztur gre železna cesta vedno naravnoč od zahoda proti vzhodu, samo pri Ptuju in med Veliko Nedeljo in Ormužem so zaradi Drave mali ovinki; pri Mura Keresztur pa se ta črta proti Veliki Kaniži bolj na severno stran zasukne, in drži tako naprej v Budim-Pešt. — Pri Mura Keresztur bi bilo trebalo voz zapustiti, ker se tukaj odcepi železnica in gre na Zákány, in od tod v Zagreb; — pa morali bi bili tukaj na pustem kraju, kder druga ne vidiš kot nekoliko slabih koč, nad uro čakati; tedaj hajd vlaku nasproti — v Kanižo na obed. Moj potni tovariš je zadovoljen, ker še Kaniže nikdar vidil ni in je vendar vredno precej veliko židovsko gujezdo enkrat viditi, posebno ako nameriš ravno na tržni dan. Na velikauskem trgu je na stotine vozov razpostavljenih; vsakovrstni pridelki se tu do večera prodavajo in gnoja se nakopiči, da bi ga naš največi kmet imel

*) Naj bi se račilo kteremu naših jezikoslovecv preiskati magjarščino, kar bi tudi v oziru na zgodovino izobraženja za Slavjane mikavno bilo. Videlo bi se, ktero stopinjo izobraženosti da so Magjari prišedši v naše kraje pri Slovanih že našli. — Ker še „slame“ po imenu niso poznali, so se tudi žito sejati od Slavjanov učili. — Sicer so v novejšem času že več tujk izpahnoli in nove besede skovali.

(Kar g. pisatelj želi, je že, — ako se ne motimo — med drugimi g. Šulek v Zagrebu pred leti storil.)

Vredn.)

za vso zemljišče zadosti. Vso trgovino pa imajo židovi v rokah; tu jih je več, ki svoje premoženje na milijone računijo. Kakor znano, kupi židov vse, in škodo redkokrat trpi. Kakor v Galiciji, so tudi na Ogerskem skoro vsi stanovi od židov odvisni; z svojim ogromnim kapitalom je žid gospod vseh. On kupi žito pred žetvijo, vino pred trgatvijo; kmet in velikaš, pa tudi rokodelci in mestjan tekajo v denarni zadregi k židom, ki posojujó na vse poljske pridelke; da na mastne obresti žid ne pozabi, se ume samo po sebi. Bog nas varuj teh pijavic človeške družbe. Slovenci, glejte da se vam po malem ne prikradejo! Na mejah naše domovine so se že nekteri naselili; najrajši gredó v kraje, kder je revno ljudstvo večkrat v denarnih zadregah, postavim v Halozah.

Kaniža leži celó na ravnem. Spomladi, jeseni in ob deževju je v Kaniži tako blato, da ga komaj pregaziš; v prejšnjih časih so celó konji na ulici v blatu včasí obtičali. Po leti pa je prahú na peden; mesto je jako raztegnjeno, še bolj ko Zagreb; stanovnikov ima blizo 20.000. Proti vzhodu in severu ne vidiš ne gore ne hriba, vse je ravno; zemlja se tu pa tam valovom enako vzdiguje, in tako naduti svet se vleče dalje naprej proti Blatnemu jezeru. V Kaniži pelje ena železna proga v Budim-Pešt, druga ravno na sever v Sombotelj (Steinamanger), Šopron (Oedenburg) in na Dunaj. — Ob dveh popoldné sva po dragem obedu in še po dražji vožnji od postaje v mesto in nazaj, že drugoč na Kanižanskem kolodvoru, in zdajci gremo urno nazaj v Mura Keresztur, in od tod na levem bregu Mure blizo reke v Zákány. — Cela vožnja od Kaniže do Zákány trpi kake dobre pol ure. Nekoliko dalje naprej kot na polovici tega pota priteče Drava med celó nizkim obrežjem tiho in mirno ter sprejme Muro v svoje mokro krilo; brez vsega hruša in šuma se združite in tožite mlo druga drugej pogubno neslogo, ktero ste gledale potovajé po slovenskih pokrajinah. — Pri stoku Drave in Mure je na hrvaški strani Legrad, od kterege pa nismo iz železnice nič vidili. Obrežje na Hrvaškem je tukaj prav nizko, na Ogerskem pa se vzdiguje, in tu smo vidili proti Zákány nekoliko k Dravi prislonjenih slabih vinogradov. Postaja Zákány leži tik Drave pod bregom, skoro tako, kakor v Ormužu; drugih hramov je malo viditi, čeravno se v Zákány železnica v 3 proge deli in je tedaj važna postaja. Ena proga drži naravnoč proti vzhodu v Kapošvar; druga gre bolj južno za Dravo v Barcs — Petčuh — Osek; tretja čez Dravo proti jugu v Zagreb. — Preden Ogersko zapustimo, še nekoliko besed. — Vtis ogerskih pokrajin, kolikor jih potnik tukaj vidi, ni nič kaj prijazen, še manj pa ljudstvo; vendar bi se mogel zlasti Slovenec mnogo od Magjara učiti. Magjar ljubi svojo domovino in materni jezik nad vse. Za svoj „magyar orszag“ je on pripravljen vsak čas dati svoje življenje. Kdo ne občuduje žrtev, ktere je ta narod — dasi žalibog zapeljan

— I. 1848 domovini žrtvoval! Magjar svoj jezik povsod govori, nikjer se ga ne sramuje; če se mu tudi ves svet smeji, ga to malo briga. — In kako se Magjar navdušuje za svoj dom? — Slovenec se tolaži: „Slavjan povsod brate ima;“ se zanaša na mnogoštevilne brate, sam pa križem roke drži, in daljnim bratom delo prepušča! Če kaki gnidav poštar zaradi slovensko napisane prejemnice nad njim zarenči, mu je hitro srce v hlačah, in prišedšemu tujcu se stori na voljo. Tužna ti majka! — Magjar pa v svojem „Szozat“, svoji visoki pesni, svoje sinove uči: „Magjar nikjer na svetu brata nima, osamljen stoji med tujimi rodovi, nikdo se tedaj za njega ne ponaša, le na lastni dlani sloni njegova veljava“. Melodija se glasi zdaj tako tužno, da je celó tujcu milo pri srcu, zdaj se vzburi tako silno, da lahko prostega puste sina do besnosti spravi! In kaj je dosegel Magjar z svojo navdušenostjo za dom? Vse, česar je želel, še več kakor je upal! Vse druge ljudstva v Magyar orszagu morajo služiti njegovim namenom: Slovenci, Slovaki, Srbi, Hrvati, Romuni, Nemci, še celó židovi, — vse si po malem upodobi (asimilira). Dasi je magjarsko pleme precej nerodovito — družina ima neki k večjemu po dvoje otrok, — se vendar sedaj nad 5 milijonov Magjarov šteje, ko so se pred 20 leti komaj do 4 milijonov šteli. — Slovenec, spoštuj sam sebe in svoj krasen govor, in spoštovali te bodo tudi drugi!

(Dalje sledi.)

Razne stvari.

(Ljutomerska čitalnica) hoče svoje delovanje zopet nadaljevati ter sklicuje v ta namen občni zbor na svečnico, 2. februarja, ob 3. uri v g. Furlanovi gostilnici. Dnevni red: 1) Nagovor. 2) Pogovor o prihodnjem delovanju. 3) Volitev novega odbora. 4) Govor o novi meri in vagi s praktičnim razkazovanjem. Vljudno vabi vse družabnike in k poslednji točki tudi nedružabnike odbor.

(Nov krajni šolski svet). Srenjski odbor okolice celjske volil je dne 18. t. m. v novi krajni šolski svet pet možev. Izvoljeni so vsi poštenjaki: Gorišek Gašp., Lipovšek Fr., Lipovšek Jur., Šah K., Šorn Fr. Bog daj, da bi imeli kmalu svojo šolo na kršansko-narodni podlagi!

(Požar). V Mariboru se je v nedeljo 17. t. m. ob treh popoldné v hlevu pivarja Götza ogenj vnel, ki je hlev s klajo vred pokončal. Živina se je rešila. Škode je kakih 3000 gld. Ogenj je bil — brž ko ne — po kadenju vzročen, ker je od spodaj goreti začelo. Pri gašenju so 3 gasilci padli z lestvice, ki se je pretrgala. Dva sta le malo poškodovana, enemu se je pa rebro zlomilo.

(„Zrno do zrna pogača.“) Iz Mozirja piše nekdo v „Nar.“ to-le: Za župana v okolico mo-

zirsko (menda le: mozirske okolice?) je izvoljen kmet Jože Skruba, inteligen ten mož, naroden in naročnik „Slov. Tednika“. — To je dovolj dokaza — inteligentnosti, kaj ne? Pristavek dopisnika: „zrno do zrna pogača“ — je toraj celó na pravem mestu.

(Zastopniki banke „Slovenije na Štajerskem“.)

Bizelsko,	Kleine Florijan,	župnik;
Brežice,	Tanšek Iv.,	koncipjent;
Celje,	Lokvenc A.,	posestnik;
„	Žolgar M.,	profesor;
Gornji Grad,	Mikuš Raf.,	c. k. uradnik;
Hrastnik,	Roš Ferdo,	živ. zdravnik.

(Konec sledi.)

(Spremembe v lavantinski škofiji). Dva bogoslovca, čč. gg. Juri Purgaj in Jožef Valenšak, ki sta morala zavoljo vojaščine pomiloščenja cesarjevega čakati, sta bila včeraj 20. t. m. mešnika posvečena. G. Valenčak pride za kaplana v Doberno, kjer bo tudi 31. jan. novo mešo pel. — Umrla sta čč. gg. Juri Jugovic in Ivan Čeh, duhovnika v pokoju. R. i. p.

Loterijsne številke:

V Trstu 16. januarja 1875: 74 51 88 71 44

Prihodnje srečkanje: 30. januarja 1875.

Ponudba.

Sprejme se pri podpisnem pod prav ugodnim pogojem fant, kateri se je že mizarskega učil ali se še uči, in ima veselje za bolj fino delo.

1—3

A. Dragar, v Samoboru.

Blizo 160 vaganov

prav lepe ajde (hajdine) je na prada j pri podpisnem, kder se cena in drugi pogoji lahko pozvejo. Ljutomer 12. prosinca 1875.

Fr. Ozmeč,

oskrbnik župniškega premoženja.

Razglas.

Na štajerski dež. sadje- in vinorejski šoli pri Mariboru se ima popolniti mesto prvega učitelja in pristava (adjunkta) z letnim plačilom 600 gld. in 20procentnimi draginjskimi prikladami od letnine, s prostim stanovanjem in kurjavo in užitninskim pavšalom letnih 200 gld.

Učitelj podučuje prirodoznanske stvari, podpira ravnatelja v gospodarstvu in knjigovodstvu, opravlja posel vrtnarskega naglednika, in zvršuje prodajo pridelkov. Znati mora oba deželna jezika: slovenskega in nemškega.

Prosileci za to mesto naj svoje prošnje, podprte z dokazom svoje dozdanje službe in učilne zmožnosti, do 12. febr. 1875 pri štaj. dež. odboru vložijo; kot učitelj se pa definitivno še le po triletni službi vsak potrdi.

V Gradeu 23. dec. 1874.

Štaj. dež. odbor.